

מקורות לשיעור בבית הרב קוק, אור לי' שבט תשע"ו, פרשת בשלח

דבר אל העם / הרב יצחק חי זאגא

- א. שמות יד' - וידבר ד'. דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת.. לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים. רש"י - לפני בעל צפן - הוא נשאר מכל אלהי מצרים, כדי להטעותן, שיאמרו קשה יראתן. ועליו פירש איוב (יב כג) משגיא לגוים ויאבדם.
- ב. שמות יד' - וירדפו מצרים אחריהם וישגו אותם חנים על הים.. לפני בעל צפון.. וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ד'. ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים.. מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים. הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים.. חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר. ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ד'. ויאמר ד' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה.
- ג. שמות רבה כא' - ר' אליעזר אומר, אמר לו הקב"ה למשה עת לקצר ועת להאריך, בני שרוים בצער והים סוגר והאויב רודף ואתה עומד ומרבה בתפלה, דבר אל בני ישראל ויסעו, רבי יהושע אומר, אמר הקב"ה למשה, אין להם לישראל אלא ליסע בלבד, ויסעו, יסיעו רגליהם מן היבשה לים ואתה רואה נסים שאעשה להם.
- ד. ספורנו - מה תצעק אלי. כי אמנם הוא היה בכלל ויצעקו בני ישראל אל ה', אמנם צעקת משה לא היתה מיראת פרעה וחילו, כי כבר הגיד לישראל את מפלת המצרים ומיתתם כאמרו לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ה' ילחם לכם אבל היתה צעקתו על שרי ישראל שהעיזו פניהם באמרם המבלי אין קברים וחשב בשביל זה שלא ישמעו לו להכנס בים, לפיכך אמר לו מה תצעק אלי בזה, כי אמנם אתה חושד בכשרים. דבר אל בני ישראל ויסעו. ולא ימרו את פיך.
- ה. אגרות רא"ה שלב' - בזמן הקרוב לגאולה, אין כח לקליפה להמציא אמונות רעות, כי אם להקליש ח"ו את אור האמונה בלב החלשים. וחלישות זו, אע"פ שהנלכדים בה חושבים שהיא כפירה, והם כמו נתפסים ברשת באין דרך הצלה, אין לה שום ערך של מציאות כלל כ"א חסרון הסברה והארת השכל והרגש, ע"כ מיד שמאירין להם בדרך ד' על פי דרכי שכל ישר והרגשות טובות, הולך האור ומאיר עליהם וסופם לחזור למוטב.. ואליהם יבא לציון גואל.
- ו. סוטה לו' - אמר רב חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא יוסף שקידש שם שמים בסתר, הוסיפו עליו אות אחת משמו של הקב"ה, יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא, נקרא כולו על שמו של הקב"ה, דתניא היה ר"מ אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים.. אמר לו רבי יהודה לא כך היה מעשה אלא זה אומר אני יורד תחילה לים וזה אומר אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה.. ועליו מפרש בקבלה (תהלים סט) הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וגו' אל תשטפני שבולת מים ואל תבלעני מצולה וגו' באותה שעה היה משה מאריך בתפלה אמר לו הקב"ה ידידי טובעים בים ואתה מאריך בתפלה לפני, אמר לפניו רבונו של עולם ומה בידי לעשות, אמר לו דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך ונטה את ידך וגו' לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל, שנאמר (תהלים קיד) היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו מה טעם היתה יהודה לקדשו וישראל ממשלותיו משום דהים ראה וינוס.
- ז. ישראל ותחיתו יג' - וצפית הישועה חודרת היא אז ממעל לשחקים ועד עמקי תחתיות ארץ.. ומכרת בסקירה אחת את כל הנפלאות ואת כל המפעלות, את כל האמת ואת כל השקר, את כל הצדק ואת כל הרשע, והנה הכל התיצב ומתיצב הכן לפקודת אור דבר אלוקים חיים, והארת העולם באור ישראל.. התנוצצות אורה זו בעקבות משיח היא מופעת ובצרות העולם האחרונות היא מוצצת. וכבירי כח נתבעים לברר ולהסביר, לאחוז בכל כח חוסן.. בכל מפעל וכל תכונה, בכל אמצעי וכל יכולת, בכל התעודדות וכל התעוררות רוח, בכל עת כושר ובכל תכונה אפשרית, לתמם את החזון העליון ההולך ומתגלה, זה החזון אשר אלפי דור הם צעדיו, והקיפו הוא אותו הרום והשפל אשר לעולם ולאדם, האחוז בהרום והשפל אשר לסגולת האדם, לסגולת העמים.. ורוחב הדעת, מעמק דרך ארץ, התיצבות לפני מלכים, הבעת המבוקש האדיר בכל הבלטתו, שעבוד המחשבה לרום העליון, הבעת הבטחון האלוקי בכל עוזו קדשו, הבטחה, שהופעת הממלכה העליונה של

אמרת ד' לא תחסר את התגלותה ובכל עת שתדרש הנסיות כולה היא מוכנה על צדה - הם תכסיו. וקול אלוקים חיים בהגלותו בלבבות הרי הוא עומד אחר כתלנו להתגלות בעולם ובכל עולמים.

ח. ישראל ותחיתו ל - צריכים לעורר את תחית ישראל בכל הכחות המכונסים באומה, בכל תורתה, בכל אמונתה, בכל מדותיה, בכל טובה, בכל עשרה, בכל כחה, בכל הגיונותיה, בכל שירתה, בכל עצמה, בכל חום חייה, בכל שכלה והשכלתה, בכל מרצה ונצחון כשרונותיה. את כל האורות כולם שבקרבה צריכים להוציא מחביון הגניזה לאור החיים.. ההכרזה הכללית תקח עמה את הכל, וביסוד החיים הכלליים אשר לישראל, עמק התשובה גנוז.. ועם גדל תבערת להב הקדש לרוממות ולשגוב, כל תוכן וכל מבוקש ישר משמש לעזרה; הטבת מצב החיים בכל תיאור ובכל אופן, הוספת עז גופני ועוז מוסרי.. הרחבת התורה ומלוי החכמה, הגברת הרוחניות והופעת הפועל.. והגברת האחווה הכללית, חשק השלום הכללי וחפץ האושר העולמי.. התיצבות לפני מלכים והתערבות בין הבריות מכל השדרות.. - הכל ביחד מוכרח להיות מוקף, והכל דורש את תפקידו וקורא בקול גדול: עורי, עורי!

ט. קובץ ז' רא' - שואלים במה זכה דורנו לגאולה. התשובה פשוטה היא, הוא זכה מפני שעסק במצוה היותר גדולה שבכל המצוות, במצווה השקולה ככל התורה כולה, מפני שהוא עסק בגאולת ישראל. ולא רק עסק, אלא הוא עוסק ויעסוק בלא הרף בגאולתו, וכח אלוקי זה מרוממהו ומשגבהו בישועה.